
Veilig Publieke Taak voor politieke ambtsdragers Schagen

Inlichtingen bij

Els Zwagerman, Griffier

Afdeling

Griffie

Doorkiesnummer

(0224) 210 515

INHOUD

1. Inleiding.....	3
2. Grenzen stellen, een norm.....	4
3. Vormen van agressie en geweld	5
4. Preventieve maatregelen binnen de gemeente Schagen	6
5. Wat te doen bij agressie en geweld?	6
6. Maatregelen.....	8
7. Nazorg en trainingen.....	9

1. INLEIDING

Als politieke ambtsdrager staat u midden in de samenleving. Dat brengt mooie ervaringen met zich mee, maar soms ook minder mooie. Want niet alle burgers kunnen hun frustraties over beleid en standpunten die hen niet bevallen emotioneel even goed verwerken.

Agressie en geweld

In toenemende mate worden politieke ambtsdragers geconfronteerd met agressie en geweld dat ontevreden burgers tegen hen gebruiken. Het kan u ook overkomen. Agressie en geweld kunnen verschillende vormen aannemen. Het varieert van uitschelden tot molesteren en in sommige gevallen kan het niet alleen u raken maar ook uw gezins- of familieleden.

Geen enkele vorm van agressie en geweld is acceptabel. De overheid ziet erop toe dat burgers hiervan zoveel mogelijk gevrijwaard blijven en dat in voorkomende gevallen wordt ingegrepen. De reden om voor politieke ambtsdragers een speciale handreiking op te stellen ligt hierin, dat een uiting van agressie of geweld jegens een politieke ambtsdrager niet alleen een aanval op die persoon is, maar ook op het democratisch bestel als geheel. Op het moment dat een politieke ambtsdrager in de uitoefening van zijn/haar publieke taken wordt belemmerd door incidenten van agressie en geweld, komt het democratisch proces in gevaar. Dan dient er ingegrepen te worden en moet de politieke ambtsdrager er op kunnen rekenen dat hij/zij er niet alleen voor staat.

Rol van de gemeente

Gemeente Schagen draagt de verantwoordelijkheid voor het garanderen van de veiligheid van haar ambtenaren. In het bijzonder voor ambtenaren die veelvuldig burgercontacten hebben en een aanzienlijk risico lopen om met agressieve burgers geconfronteerd te worden. Het college heeft een veiligheidsprotocol voor het ambtelijk apparaat vastgesteld. Hiermee geeft Schagen invulling aan de wettelijke plicht om te zorgen voor een veilige werkomgeving voor elke functionaris. De gemeente ondersteunt bepaalde processen zoals het doen van aangifte, biedt opvang en nazorg en registreert incidenten.

In het geval van politieke ambtsdragers vervult de gemeente deze ondersteunende en faciliterende functie ook. Voor een politieke ambtsdrager is het belangrijk dat hij/zij gemakkelijk benaderbaar is en open in de samenleving kan staan. Om die reden ligt het voor de hand dat in geval van agressie en geweld in overleg met het slachtoffer de juiste maatregelen genomen worden.

Doel en strekking Schagense aanpak Agressie en geweld

- Duidelijk maken dat geweld tegen politieke ambtsdragers niet geaccepteerd wordt;
- Het voorkomen van geweld door preventieve maatregelen;
- De te nemen maatregelen bij agressie en geweld;
- In het geval van geweld zo goed mogelijk ondersteunen en de opgelopen schade verhalen.

Uitgangspunt van het veiligheidsbeleid is dat agressie, geweld, bedreiging en intimidatie (verbaal & fysiek) tegen politieke ambtsdragers van de gemeente nooit acceptabel is en agressief gedrag altijd een vervolgaanpak krijgt.

Voor wie

De Schagense aanpak 'Veilig Publieke Taak voor politieke ambtsdragers' geldt als basisdocument voor alle politieke ambtsdragers (burgemeester, wethouders, raadsleden en steunfractieleden). Waar in deze handreiking wordt gesproken over politieke ambtsdragers worden ook bedoeld voormalig politieke ambtsdragers voor zover grensoverschrijdend gedrag betrekking heeft op hun functioneren in hun voormalig ambt. Opdat elke casus op zich staat heeft dit document niet meer de titel van protocol, oftewel een stappenplan dat bij elke casus dient te worden gevolgd. Het is meer een handreiking met de mogelijkheden hoe te handelen op het moment dat sprake is van agressie en geweld tegen politieke ambtsdragers. Hierbij is de wijze van handelen mede afhankelijk van de afweging of de veiligheid van de politieke ambtsdrager extra in het geding komt door hierover wel of niet te communiceren.

2. GRENZEN STELLEN, EEN NORM

Het is noodzakelijk vast te stellen binnen welke gezamenlijke kaders sprake is van onaanvaardbaar gedrag en hoe daarop gereageerd dient te worden. Eenduidigheid in het beleid en in de aanpak van agressie en geweld straalt daadkracht uit en zal hopelijk uiteindelijk een preventief effect hebben op de agressie- en geweldpleger, waardoor agressie en geweld afnemen. Wanneer er niet wordt gereageerd op het agressieve en gewelddadige gedrag is de kans zeker groot dat dit blijft voortbestaan en/of gaat escaleren.

Een gezamenlijke norm is een voorwaarde voor het effectief aanpakken van agressie en geweld. Binnen gemeente Schagen hanteren we de norm dat wij geen enkele vorm van agressie tolereren en altijd hiertegen optreden. Daarnaast is de mate waarin de individuele ambtsdrager iemands gedrag als agressief ervaart uitgangspunt:

- U voelt de vrijheid om uw mening te verkondigen;
- Derden geven u de ruimte om uw taak uit te voeren;
- Derden verstoren de orde bij uw optreden niet;
- De eigen veiligheid en die van collega's staat altijd voorop;
- Agressie, geweld, bedreiging en intimidatie worden niet getolereerd, waarbij geuite emoties in het mondeling contact worden gecorrigeerd.

Iedereen beleeft, interpreteert, hanteert en normeert agressie, bedreiging en intimidatie op zijn eigen manier. Ook de omgeving waar de situatie zich voordoet kan van grote invloed zijn op uw gevoel van veiligheid. Een verbale bedreiging in de persoonlijke levenssfeer heeft vaak veel meer impact dan eenzelfde uiting tijdens een openbare bijeenkomst. Zoals aangegeven is niet het feit leidend, maar het eigen gevoel van veiligheid. Dat kan dus per definitie van persoon tot persoon verschillen.

Ook de vrijheid die u voelt om uw mening te kunnen verkondigen vormt hier onderdeel van. U hoeft om die reden niet te schromen om contact op te nemen met contactpersonen genoemd

in hoofdstuk 5. Door vroegtijdig in te grijpen kan ook voorkomen worden dat situaties escaleren. Daarnaast lukt het delen van uw gevoelens vaak op.

Samenvattend: Op het moment dat u zich door het gedrag van derden belemmerd voelt in uw functioneren als politieke ambtsdrager, is de norm voor u overschreden en kan gebruik worden gemaakt van deze Schagense aanpak.

3. VORMEN VAN AGRESSIE EN GEWELD

Vanuit de landelijke overheid is in 2006 het 'Actieprogramma agressie en geweld tegen werknemers (en ambtsdragers) met publieke taken' gestart. Daarin wordt de volgende definitie van agressie en geweld gehanteerd, die de gemeente Schagen heeft overgenomen: "Het welbewust verbaal uiten, gebruiken van fysieke kracht of macht, dan wel het dreigen daarmee, gericht tegen een werknemer of ambtsdrager, onder omstandigheden die rechtstreeks verband houden met het verrichten van de publieke taak, hetgeen resulteert of waarschijnlijk zal resulteren in een gevoel van bedreiging, materiële schade, letsel of psychische schade."

Schriftelijke agressie

Het schriftelijk doen van aantijgingen/ bedreigingen tegenover ambtsdragers. Hieronder valt ook schriftelijke agressie via e-mail, sociale media, websites en dergelijke.

Verbale agressie

Zowel van persoon naar persoon als telefonisch zoals: uitschelden, beledigende en/of discriminerende opmerkingen et cetera.

Dreigen met geweld/intimidatie

Hieronder vallen onder andere het bedreigen (ook van familie- of gezinsleden), chanteren of onder druk zetten en stalken.

Fysieke agressie

Escalatie van agressie, die zich uit in geweld tegen voorwerpen dan wel personen in welke vorm dan ook.

Agressie via sociale media, internet

E-mail, sociale media en internet bieden legio kansen voor het (anoniem) uiten van agressie. Ook voor deze uitingen geldt de hierboven geformuleerde norm: uw eigen veiligheidsgevoel. Het bijzondere van internet en de sociale media is dat de drempel om forse uitlatingen te doen lager is dan in het dagelijkse leven, doordat allerlei remmende factoren en correctiemechanismen ontbreken. Men zou daaruit kunnen afleiden dat zulke, min of meer ongerichte, agressieve uitingen minder serieus genomen kunnen worden. Dat is echter maar de vraag: De impact op het persoonlijke leven kan onverminderd groot zijn en uiteindelijk gaat toch om uw eigen gevoel van veiligheid.

Het is voor politieke ambtsdragers, nog meer dan voor privépersonen, te allen tijde belangrijk zich bewust te zijn van de consequenties van handelingen online. Het debat op internet is een verlengstuk van het politieke debat in de raadzaal en in de fysieke stad. Regels die daar gelden, zijn ook van toepassing in de virtuele wereld.

4. PREVENTIEVE MAATREGELEN BINNEN DE GEMEENTE SCHAGEN

Afspraken griffier en bodes

Op het gemeentehuis van Schagen zijn afspraken/werkinstructies gemaakt tussen de griffier en bodes. De bodes hebben instructies over wat te doen bij incidenten tijdens bijeenkomsten en vergaderingen. Op andere momenten kunnen politieke ambtsdragers in onaangename situaties het beste contact opnemen met de politie op 0900-8844 en bij spoed natuurlijk 112.

Openbare vergaderingen

Voor elke openbare vergadering wordt een risico-inschatting door de griffie gemaakt over mogelijke veiligheidsrisico's. Indien er een onderwerp staat geagendeerd wat risico's met zich brengt (veel belangstelling publieke tribune, veel emoties, veel boosheid over voorliggende plannen, specifieke risico doelgroep) dan treedt de griffie altijd in overleg met de voorzitter van de raad, de bodes en eventueel andere betrokken functionarissen. Indien nodig wordt in overleg met de politie een risicoanalyse gemaakt. Waar nodig worden extra beveiligers en of agenten ingezet (in een andere ruimte, in burger op de publieke tribune of in politie-outfit op de publieke tribune) of andere aanvullende maatregelen.

Op bijeenkomsten waarbij een politieke ambtsdrager in gesprek gaat met de inwoners en/of vertegenwoordigers van maatschappelijk instanties of bedrijven waarbij een gevoelig onderwerp besproken wordt, wordt een risicoanalyse opgesteld door de organisator van deze bijeenkomst. Op deze locaties worden dan waar nodig ook extra veiligheidsmaatregelen getroffen (o.a. extra inzet politie/handhaving).

Bedrijfshulpverlening (BHV)

Binnen het gemeentehuis is een pool van gediplomeerde BHV-ers aanwezig. Tijdens kantooruren is altijd een BHV-er beschikbaar.

Praktische tip: let als politieke ambtsdrager altijd op de plek waar u gaat zitten tijdens bijeenkomsten/vergaderingen. Bijvoorbeeld bij hoorzittingen kunnen de emoties hoog oplopen. Kies bij voorkeur een plek waar u goed het overzicht heeft en waar mensen niet achter u langs naar de uitgang moeten lopen.

5. WAT TE DOEN BIJ AGRESSIE EN GEWELD?

Met wie kan men wanneer contact opnemen?

1-1-2

In de ergste situatie, bij strafbare feiten van (bedreiging met) geweld tegen personen, vernieling gerelateerd aan agressief gedrag of mishandeling altijd direct 1-1-2 bellen.

Griffie

Voor klankbord en voor advies in andere situaties dan hierboven beschreven kunnen politieke ambtsdragers contact opnemen met de griffie.

Burgemeester

Een politieke ambtsdrager kan bij geweld, bedreiging of intimidatie ook contact opnemen met de burgemeester. De burgemeester zal in overleg met de betrokkene en indien nodig de politie maatregelen treffen.

De politie

Indien gewenst kunt u een persoonlijk gesprek aanvragen met de politie. Dit kan bij u thuis, maar ook op het politiebureau. U kunt de politie bereiken, eventueel via de burgemeester, op het nummer 0900- 8844.

Melden en aangifte

Melden

Het is belangrijk dat elke vorm van agressie en geweld gemeld wordt. Voor raadsleden is de griffier het meldpunt wanneer hij/zij te maken krijgt met agressie en geweld. Voor collegeleden is dat de gemeentesecretaris. Belangrijk is dat de politieke ambtsdrager zijn/haar verhaal kwijt kan en ook de zekerheid heeft dat vervolg gegeven wordt aan de melding. Melden dient zo volledig mogelijk te gebeuren. Als de agressor bekend is, naam adres en woongegevens opgeven; als er een vermoeden bestaat dat er direct een verband is met een door de politieke ambtsdragers of door zijn/haar partij ingenomen standpunt, dit melden; als de politieke ambtsdrager een brief of mail heeft ontvangen, afschrift afgeven etc. De burgemeester brengt de raad en het college op de hoogte van de melding.

Incidentenregistratie

De griffier registreert de melding in het Gemeentelijk Incidenten Registratiesysteem (GIR). Het GIR is een landelijke webapplicatie, waarmee op simpele en eenduidige wijze agressie-incidenten tegen werknemers met een publieke taak en politieke ambtsdragers kunnen worden geregistreerd.

Het GIR is een beleidsondersteunend systeem. De registraties in GIR zijn een middel om inzicht te verkrijgen in de aard en omvang van agressie en geweld. Ook biedt GIR de mogelijkheid om overheidsorganisaties onderling te vergelijken.

Aangifte

Naast de melding wordt de politieke ambtsdrager - indien er sprake is van een strafbaar feit - ten zeerste aangeraden altijd direct aangifte te doen bij de politie. Afhankelijk van de bewijslast doet de politie dan het advies om aangifte te doen of om melding te doen van bedreiging.

Voor het doen van aangifte zijn twee opties:

1. De gemeente doet met toestemming van betrokkene aangifte bij de politie, zodat een hitteschild rondom de politieke ambtsdrager kan worden gevormd;
2. De politieke ambtsdrager doet zelf aangifte bij de politie.

Ad 1

In de landelijke praktijk blijkt dat bedreigde politieke ambtsdragers vaak geen aangifte durven te doen of vrezen niet langer waardevrij hun werk te kunnen voortzetten. Die individuele afweging draagt niet bij als collectief een heldere grens te bekrachtigen. Er wordt een krachtig signaal afgegeven door de gemeente Schagen in alle gevallen, met welnemen van de betrokkene, aangifte te laten doen wanneer strafbare feiten zijn vastgesteld. Aangifte door de gemeente in plaats van door de betrokkene vormt een 'hitteschild' waardoor de betreffende politieke ambtsdragers worden beschermd en hun werkzaamheden kunnen blijven uitvoeren.

De politieke ambtsdrager die het betreft wordt in beginsel als getuige gehoord. Het is hierbij niet mogelijk voor de bedreigde politieke ambtsdrager om anoniem te blijven. Wel kan het adres van de gemeente worden gebruikt in plaats van het privéadres.

Ad 2

Het doen van aangifte van een strafrechtelijk strafbaar feit is persoonsgebonden. Degene die wordt bedreigd doet daarvan aangifte. Dit ligt in het verlengde van het voornemen van de politie om slachtoffers van misdrijven voortaan extra vragen te stellen over hun persoonlijke omstandigheden. Aan de hand daarvan wordt bepaald of ze hulp of bescherming nodig hebben. Bij het zelf doen van aangifte wordt de politieke ambtsdrager zo nodig ondersteund door de gemeentelijke organisatie. Persoonlijk aangifte doen voorkomt dat de relatie kan worden gelegd met de politieke besluitvorming. Vervolgstappen naar aanleiding van de aangifte, bijvoorbeeld het in beroep gaan of een klacht indienen over de rechtsgang is een persoonlijke afweging.

Informatievoorziening over verloop van het onderzoek door politie, OM

De politieke ambtsdrager en/of degene die aangifte heeft gedaan worden door politie en OM optimaal geïnformeerd over hun positie en de mogelijkheden in het strafproces en de strafrechtelijke afhandeling van de zaak. De burgemeester informeert de raad en het college over de procesmatige voortgang van de aangifte en verloop van het onderzoek.

6. MAATREGELEN

Na een incident met agressie of geweld kunnen verschillende maatregelen worden getroffen:

Risicoanalyse

De politie kan op basis van de informatie en in overleg met de burgemeester een risicoanalyse maken over de ernst van de situatie. Afhankelijk van de inschatting over de ernst van de situatie kunnen eventuele instructies gegeven worden over hoe te handelen of waar op te letten. Indien nodig kunnen specifieke maatregelen getroffen worden.

Waarschuwingsbrief

Een waarschuwingsbrief kan worden gegeven bij hinderlijk, onacceptabel gedrag, verbaal geweld, telefonische agressie, schriftelijke agressie en stalking. In de waarschuwingsbrief wordt aangegeven dat de dader een grens heeft overschreden en dat dit niet wordt getolereerd. De gemeente waarschuwt dat bij een volgende misdraging zwaardere maatregelen worden getroffen zoals een pand- of gebiedsverbod.

Pandverbod

De burgemeester kan bij vernieling of agressief gedrag iemand de toegang tot een pand (bijv. het gemeentehuis) ontzeggen.

Gebiedsverbod

De burgemeester kan op basis van de APV een persoon een verblijfsontzegging opleggen voor een gedeelte van de gemeente. Ook kan de burgemeester een op basis van de wet Maatregelen Bestrijding Voetbalvandalisme en Ernstige Overlast een gebiedsontzegging opleggen voor bijvoorbeeld het gemeentehuis of een straat in de gemeente Schagen.

Contactverbod

De officier van Justitie kan een contactverbod opleggen. Dit kan bijvoorbeeld als er aangifte is gedaan van stalking, waarbij de politieke ambtsdrager zich bedreigd voelt of heeft gevoeld.

Bewaken en beveiligen

Indien uit de risicoanalyse van de politie blijkt dat de politieke ambtsdrager (of diens familie) een veiligheidsrisico loopt, kunnen er maatregelen getroffen worden in het kader van bewaken en beveiligen. Hierbij wordt contact gelegd met de eenheid bewaken en beveiligen van het Openbaar Ministerie. Bedreigde personen (en de aangever van de bedreiging of agressie) worden periodiek actief geïnformeerd over het verloop van de dreiging en de getroffen maatregelen. Belangen rond inlichtingen, opsporing of vervolging kunnen aanleiding zijn om de bedreigde persoon niet tot in detail te informeren.

Verhalen van materiële en of immateriële schade op de dader(s).

In geval van schade kan(kunnen) de dader(s) mogelijk financieel verantwoordelijk gesteld worden voor zijn gedrag. Dit geldt voor zowel materiële als immateriële schade.

7. NAZORG EN TRAININGEN

Nazorg

De vertrouwenslijn

Object zijn van agressie en geweld kan hard aankomen en iemand echt raken. In veel gevallen is goede opvang uit de directe omgeving (familie, vrienden, partijgenoten) voldoende. Het gevolg kan ook zijn dat de bedreigde zich langdurig angstig, onzeker, machteloos, ongeremd woedend voelt. In dat geval is het raadzaam een deskundige te raadplegen. Dit kan de huisarts zijn. Voor politieke ambtsdragers en hun familie is er een vertrouwenslijn waarin om ondersteuning gevraagd kan worden. Via 088-5543 288 of www.devertrouwenslijn.nl.

Slachtofferhulp Nederland

Slachtofferhulp (0900-0101, www.Slachtofferhulp.nl) biedt praktische en juridische adviezen en emotionele steun na een misdrijf (geweld, stalking etc.) of een verkeersongeluk.

Schade

Het kan zijn dat er schade is geleden, dit kan in het algemeen verhaald worden op de dader(s). Het gaat hier om het verhalen van materiële kosten, zoals de kosten van medische behandeling en re-integratie of immateriële schade. Enkele voorbeelden zijn inbreuk op privacy, gederfde levensvreugde, psychische schade zoals slapeloosheid etc. Voor informatie over het verhalen van schade op de dader is er een speciale landelijke helpdesk (030-2631 404) of via internet www.helpdeskvpt.nl. De griffier kan hier waar nodig ook ondersteuning bieden aan de raadsleden.

Politieke ambtsdragers zijn meeverzekerd in de molestverzekering van de gemeente Schagen. Het is ook raadzaam de eigen verzekeraar te raadplegen.

Advocaatkosten

Als het nodig lijkt een advocaat in te schakelen om schade te verhalen of om een maatregel bij de rechtbank te verzoeken, dient dit bij de griffier of gemeentesecretaris gemeld te worden. Deze legt de zaak voor aan Juridische Zaken of brengt de betreffende ambtsdrager met een medewerker van juridische zaken in contact. Juridische zaken adviseert over de betreffende claim of vordering en adviseert over het inschakelen van een advocaat. Politieke ambtsdragers kunnen een verzoek tot vergoeding van de kosten indienen bij de burgemeester.

Naar aanleiding van een concreet verzoek kan de burgemeester op advies van de griffier of gemeentesecretaris, na kennis genomen te hebben van het advies van Juridische Zaken, beslissen dat de advocaatkosten naar redelijkheid en billijkheid door de Gemeente Schagen betaald worden.

Trainingen

Er zijn verschillende trainingen beschikbaar waarin wordt geleerd hoe om te gaan met agressie en geweld en wat in bepaalde situaties wel of juist niet moet worden gedaan. Indien gewenst kunnen voor politieke ambtsdragers trainingen op maat georganiseerd worden.

In elk geval wordt in het introductieprogramma van de raad en het college aandacht besteed aan het onderwerp veiligheid en agressie.

Bijlage: aanvullende informatie

Er zijn twee uitgaven van het Expertisecentrum Veilige Publieke Taak (www.evpt.nl):

- Reacties, sancties en maatregelen bij agressief gedrag
- Handreiking voor het treffen van adequate maatregelen in geval van bedreigingen met agressie en geweld tegen burgemeesters en wethouders.

Tevens heeft de Vereniging voor Nederlandse Gemeenten een toolkit Veilig Bestuur 2015 gepresenteerd. Deze toolkit is te vinden op:

<http://www.agressievrijwerk.nl/documenten/publicaties/2015/10/07/leidraad-veilig-bestuur-2015>